

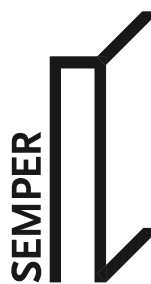

**STUDIA Z DZIEJÓW
ROSJI I EUROPY
ŚRODKOWO—
WSCHODNIEJ** tom XLVII

STUDIA Z DZIEJÓW ROSJI
I EUROPY ŚRODKOWO-WSCHODNIEJ

-od 1991-
Wydawnictwo Naukowe

POLSKA AKADEMIA NAUK • INSTYTUT HISTORII
ZAKŁAD DZIEJÓW EUROPY XIX I XX WIEKU

STUDIA Z DZIEJÓW ROSJI
I EUROPY ŚRODKOWO–WSCHODNIEJ

TOM XLVII

Warszawa 2012

www.rcin.org.pl

Publikacja dofinansowana przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Redakcja:

MAREK KAZIMIERZ KAMIŃSKI (redaktor naczelny),
ELŻBIETA ZNAMIEROWSKA-RAKK (zastępca redaktora naczelnego),
DANIEL BOČKOWSKI (sekretarz redakcji), TADEUSZ KISIELEWSKI,
ANDRZEJ KORYN, WOJCIECH MATERSKI

Komitet Redakcyjny:

WIESŁAW BALCERAK, HENRYK BUŁHAK, ANDRZEJ ESSEN,
MACIEJ KOŹMIŃSKI, PIOTR ŁOSSOWSKI, WITOLD SZULC,
ANDRZEJ NOWAK, MIECZYŚLAW TANTY, JACEK TEBINKA,
ROMUALD WOJNA, TADEUSZ WOLSZA, JANUSZ ŻARNOWSKI

Adres Redakcji

Rynek Starego Miasta 29/31, 00-272 Warszawa
e-mail: sdr@ihpan.edu.pl
<http://www.ihpan.edu.pl>

Okładkę projektowali
Anna i Leszek Kaćmowie

© Copyright by
Wydawnictwo Naukowe Semper®, Warszawa 2012
IH PAN, Warszawa 2012

© All rights reserved

Redakcja i Studio Graficzne:
ul. Mariensztat 8, 00-302 Warszawa,
tel./fax: (+48 22) 538 92 03
redakcja@semper.pl
<http://www.semper.pl>

Księgarnia Firmowa:
ul. Bednarska 20A, 00-321 Warszawa,
tel./fax: (+48 22) 828 49 73
handlowy@semper.pl
<http://sklep.semper.pl>

PL ISSN 1230-5057
Nakład 350 egz.

Printed in Poland

WYTYCZNE REDAKCYJNE DLA AUTORÓW TEKSTÓW DO „STUDIÓW Z DZIEJÓW ROSJI I EUROPY ŚRODKOWO-WSCHODNIEJ”

Aby artykuł mógł zostać przyjęty do druku, musi spełniać następujące kryteria:

- Musi być wynikiem samodzielnych badań, niepublikowanych wcześniej w innych czasopismach.
- Musi otrzymać dwie pozytywne recenzje zgodnie z zasadami *double-blind review*.
- Musi być zgodny z zasadami zapory „ghostwriting”. Wszelkie ujawnione wypadki „ghostwriting” i „guest authorship” będą podawane do publicznej wiadomości na stronach internetowych naszego czasopisma. W uzasadnionych wypadkach Redakcja może zażądać danych o źródłach finansowania publikacji, wkładzie instytucji naukowo-badawczych, stowarzyszeń i innych podmiotów („financial disclosure”).
- Musi spełniać kryteria formalne i uwzględniać wskazówki redakcyjne.
- Do druku przyjmowane są artykuły w języku polskim i angielskim.

Struktura tekstu:

- Imię i nazwisko autora (u góry po lewej stronie).
- Ośrodek akademicki. Jeśli autor nie pracuje na uczelni, podajemy miejscowość (pod nazwiskiem autora). Jeśli instytucja zatrudniająca wymaga afiliacji, podajemy nazwę instytucji.
- Tytuł artykułu.
- Zarys treści: pod tytułem, objętość 400–700 znaków - krótka charakterystyka zawartości artykułu.
- Słowa kluczowe / keywords (max 5-7 słów lub fraz w języku polskim i angielskim).
- Treść artykułu.
- Tytuł w języku angielskim.
- Streszczenie w języku polskim oraz angielskim. Treść streszczenia w języku angielskim (1000-1800 znaków, maksymalnie strona A4). W tej części nie należy ograniczać się do omówienia treści. Należy przedstawić krótko również rezultat przeprowadzonej analizy, jak i główne konkluzje z niej płynące oraz omówić zastosowaną metodologię.
- Do artykułu należy dołączyć krótką notę o Autorze w języku polskim i angielskim (do 500 znaków). Proszę podać obowiązkowo pełny adres podstawowego miejsca pracy oraz aktualny adres e-mail. Są to dane niezbędne do indeksowania w CEJSH.

Zasady redakcyjne:

- Objętość artykułu od ½ do 1 i ½ ark. wydawniczego (8-25 zestandaryzowanych stron maszynopisu). Objętość dotyczy całości artykułu. W wypadku dłuższych artykułów i rozpraw prosimy o kontakt e-mailowy z Redakcją.
- Przyjmowane są teksty przygotowane za pomocą edytora pracującego w środowisku Windows (MS Word, OpenOffice) i Mac OS (MS Word, Pages).
- Wielkość czcionki 12 p, odstęp 1,5.
- Formatowanie wewnętrzne zgodne z zasadami ASEO (Academic Search Engine Optimization).

- Przesyłane pliki powinny zawierać niezbędne metadane (wypełnione pola w zakładce właściwości dokumentu).
- Tekst nie może być formatowany przy użyciu opcji dzielenia wyrazów, „miękkiego enter” (kombinacja shift + enter), „twardych spacji” (kombinacja „Space bar + shift”), podziału stron stopki i nagłówka. Wcięcia akapitowe winny być zaznaczone za pomocą tabulatora.
- Przypisy w artykułach przygotowanych w języku polskim podajemy zgodnie z przyjętymi zasadami akademickimi. Używamy przypisów dolnych. Źródła internetowe podajemy wg zasady: Ryan M., *Drought takes toll on Iraq revival efforts*, Reuters.com, <http://www.reuters.com/article/idUSTRE56N01Q20090724> [dostęp 15.10.2011].
- Przypisy w artykułach nadesłanych w języku angielskim formatujemy zgodnie z zasadami stylu APA 5th. Literaturę cytowaną w artykule zapisujemy skróconym systemem bibliograficznym (Gillies 2001: 18) (Pieńkos 2003: 129). W wypadku podjęcia polemiki, dodatkowego wywodu, zamieszczania dodatkowych komentarzy, dopuszcza się stosowanie przypisów dolnych. W wykazie bibliograficznym kolejne pozycje wymienia się w porządku alfabetycznym. Tytuły tomów piszemy kursywą. W wypadku cytowania tekstu z czasopism lub z prac zbiorowych tytuł artykułu i tytuł tomu pisany jest kursywą. Należy pamiętać o podaniu stron.

Artykuły przesyłamy w postaci elektronicznej, w formie załącznika, drogą e-mailową na adres: sdr@ihpan.edu.pl. Nie wymagamy przesyłania artykułu na nośnikach elektronicznych, chyba że został wydrukowany i przesłany tradycyjną pocztą na adres Redakcji.

Termin nadsyłania materiałów do kolejnego rocznika upływa z dniem 30 czerwca każdego roku.

O przyjęciu artykułu do druku autorzy powiadomieni zostają najpóźniej do końca września danego roku.

W wypadku potrzeby poprawienia bądź uzupełnienia złożonego tekstu zgodnie z wytycznymi recenzentów czas wykonania tych zmian mija 30 października danego roku. Brak poprawionego tekstu oznacza przesunięcie go do następnego numeru.

ZASADY RECENZOWANIA ARTYKUŁÓW W „STUDIACH Z DZIEJÓW ROSJI I EUROPY ŚRODKOWO-WSCHODNIEJ”

Procedura recenzowania artykułów odbywa się zgodnie z zaleceniami Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego opublikowanymi w broszurze „Dobre praktyki w procedurach recenzyjnych w nauce”, Warszawa 2011.

- Autorzy, nadsyłając artykuł, wyrażają tym samym zgodę na proces jego recenzji.
- Nadesłane artykuły są poddawane ocenie formalnej przez Redakcję, a następnie odsyłane do recenzji. Oceniane są zawsze przez dwóch recenzentów zewnętrznych, którzy nie są członkami Redakcji pisma.
- Recenzje mają formę pisemną. Wzór recenzji umieszczony jest na stronie internetowej czasopisma.
- Recenzowane artykuły nie są wysyłane do recenzentów z placówki afiliowanej przez autora.
- Prace recenzowane są anonimowo. Autor nie pozna nazwisk recenzentów, a recenzenci nazwiska autora.
- Artykułowi nadawany jest kod identyfikujący go na dalszych etapach procesu wydawniczego. Autor zawsze zostaje poinformowany o wynikach recenzji.
- Lista recenzentów współpracujących ze Studiami publikowana jest co roku w czasopiśmie oraz na stronie internetowej.

SPIS TREŚCI

Profesor Tadeusz Kisielewski (1939-2012) 7

STUDIA

Hanna M a r c z e w s k a - Z a g d a ń s k a, Listy z Europy Lajosa Kossutha do „New York Times” (1853-1856).....	9
Janusz G r u c h a ła, Politycy galicyjscy wobec sytuacji wewnętrznej w Austro-Węgrzech w końcu pierwszej wojny światowej (1917-1918)	31
Renata Z a w i s t o w s k a, Prekmurje – oderwanie od Węgier i przyłączenie do Słowenii (1919-1920)	49
Michał Jerzy Z a c h a r i a s, Od stalinizmu do „herezji”. Myśl polityczna Milovana Đilasa w latach 1941-1949.....	76
Adam Rafał K a c z y ń s k i, Sowieckie organy bezpieczeństwa na Wołyniu w latach 1944-1947.....	117
Iskra B a e w a, W przeddzień krachu – stosunki bułgarsko-radzieckie w latach osiemdziesiątych	139

DOKUMENTY I MATERIAŁY

Marek W o j n a r, Zachód i Step w dziejach Rusi i Rosji – dualizm cywilizacyjny w piśmarstwie historycznym Lwa Gumilowa	156
Małgorzata G m u r c z y k - W r o ń s k a, Adwokat wobec rosyjskiego systemu karnego i politycznego – przykład Stanisława Patka	182
Małgorzata G m u r c z y k - W r o ń s k a, Stanisław Patek w świetle raportów rosyjskich urzędników	201
Joanna G i e r o w s k a - K a ła u r, „Depozyty” Walerego Sławka przechowywane w Moskwie. („Biuro Detaszowane Oddziału II Naczelnego Dowództwa 1919”)	208
Marek Kazimierz K a m i ń s k i, Ewa O r l o f, Wojenne plany Hitlera w 1937 roku.....	273
Krzysztof L a n g o w s k i, Początki działalności Instytutu Józefa Piłsudskiego w Nowym Jorku (1943-1956)	287

ARTYKUŁY RECENZYJNE I RECENZJE

Aleksandra L e i n w a n d, Gentlemani o barbarzyńcach	327
Jacek A d a m c z y k, Nowa synteza dziejów Słowacji	339

***

<i>Rozstrzelać Polaków. Ludobójstwo Polaków w Związku Sowieckim w latach 1937-1938. Dokumenty z Centrali</i> , opracował Tomasz Sommer, Warszawa 2010, 3S Media, seria Biblioteka Wolności, ss. 277, 3 nlb – Romuald Wojna	354
Serhii M. Plokhyy, <i>Yalta. The Price of Peace</i> , Viking, New York 2010, S. xxiii, 451 – Ewa Cytowska	358
Antoni Cetnarowicz, <i>Odrodzenie narodowe w Istrii w latach 1860-1907</i> , Uniwersytet Jagielloński, Towarzystwo Wydawnicze „Historia Iagiellonica”, Kraków 2010, ss. 264 – Mieczysław Tanty	364
Peter Sokolovič, <i>Hlinkova Garda 1938-1945, Ústav pamäti naroda</i> , Bratislava 2009, ss. 559 – Renata Zawistowska	366
<i>Dwie dekady zmian: Rumunia 1989-2009</i> , red. nauk. Karina Paulina Marczuk, Difin, Warszawa 2009 – Alicja Sowińska-Krupka	371
Orlando Figes, <i>Szepty. Życie w stalinowskiej Rosji</i> , tłum. Władysław Jeżewski, Magnum, Warszawa 2008-2010 – Adrianna Sznapik	382
Sławomir Łukasiewicz, <i>Trzecia Europa. Polska Myśl federacyjna w Stanach Zjednoczonych 1940-1971</i> , Instytut Pamięci Narodowej Komisja Ścigania Zbrodni Przeciwko Narodowi Polskiemu, Warszawa-Lublin 2010, s. 436 – Krzysztof Langowski	393

ŻYCIE NAUKOWE

Posiedzenia Zakładu Dziejów Europy XIX i XX w. w IH PAN w Warszawie (5 października 2010 – 27 września 2011)	398
--	-----

IN MEMORIA

Janusz Gruchała (24 VIII 1949 – 21 XI 2011)	400
Wytyczne redakcyjne dla autorów tekstów do „Studiów z Dziejów Rosji i Europy Środkowo-Wschodniej”	403
Zasady recenzowania artykułów w „Studiach z Dziejów Rosji i Europy Środkowo-Wschodniej”	405

AUTORZY ARTYKUŁÓW I ROZPRAW

Prof. dr hab. Hanna Marczevska-Zagdańska,
profesor w Instytucie Historii PAN w Warszawie

Prof. dr hab. Janusz Gruchała,
profesor zwyczajny na Uniwersytecie Śląskim w Katowicach

Dr Renata Zawistowska,
adiunkt na Uniwersytecie Pedagogicznym w Krakowie

Mgr Krzysztof Langowski,
Instytut Piłsudskiego w Nowym Jorku

Prof. dr hab. Michał Zacharias,
profesor zwyczajny na Uniwersytecie Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy

Mgr Adam Rafał Kaczyński,
doktorant w Instytucie Historycznym UW

Dr Iskra Baewa,
Associate Professor at Sofia University

